

REVISTA ECONOMICĂ

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC

Apare odată pe săptămână sub direcția și în editura „SOLIDARITĂȚII” asociația institutelor financiare române
Redacția și administrația în Palatul Camerei de Comerț și Industrie, Cluj, Piața Cuza Vodă No. 16.

Membrii asociațiunii „SOLIDARITATEA” sunt:

Agricola (Hunedoara), Agricola (Sebeșul-săsesc), Albina, Ancora, Ardeleana, Armonia, Auraria, Aurora (Baia-mare), Aurora (Năsăud) Avrigeană, Bănățana, Banca Agrară, Soc. An. privilegiată Cluj, Banca Centrală pt. Industrie și comerț Cluj, Banca Poporată (Caransebeș) Banca Poporată (Dej), Banca Poporată (Arpașul-inf.), Berzovia, Bihoreana, Bistrițana, Bocșana, Brădetul, Buciumana, Cassa de păstrare (Mercurea), Cassa de păstrare (reuniune) (Săliște), Câmpiana, Cârțișoreana, Chiorana, Chisetețana, Codreana, Codrul (Buteni) Codru (Lupșa), Comuna, Concordia (Gherla), Cordiana, Coroana (Cluj), Corvineana, Creditul, Creditul Bănățean (Lugoj), Crișana Cugiereanu, Decebal, Detunata, Doina, Economia (Cohalm), Economul, Făgețana, Frăția, Frățietatea, Furnica, Geogeană, Gloria Gorona, Atud, Grănițerul Bănățan (Mehadia), Insoțirea de credit (Veștem), Institut de credit (Gavoșdia), Isvorul (Alba-Iulia), Isvorul (Sebeșul-inf.) Isvorul (Sângiorgiu), Lăpușana, Ligediana, Lipovana, Mărgineana, Mercur, Mielul, Minerva, Munteana (Cornăreva), Murășiana, Murășanul, Maramurășana, Nădlăcana, Negoiul, Noiana, Olteana, Oravițana, Orientul, Patria, Pietra, Plugarul (Săcădate), Poporul (Săliște), Porumbăceana, Progresul, Reun. de impr. și păstrare (Ilva-mare), Rîureana (Cap.-Mănăștur), Săcana, Sătmăreana, Sebeșana (Caransebeș), Secășana, Selăgeana, Silvania, Someșana, Speranța (Hosman), Șercățana, Șoimul (Uioara), Șoimul (Vașcău), Târnavăana, Timișana, Țibleșana, Unirea, Vatra, Victoria, Viitorul, Voileana, Vlădeasa, Vulturul (Sânărtin), Vulturul (Tășnad), Zărândeana, Zlăgnea, Zorile (Banca Invățătorilor).

ABONAMENTUL

PE 1 AN LEI 200. — PE 1/2 AN LEI 100.

NUMĂRUL 4. — LEI.

Director VASILE VLAICU

TAXA PENTRU INSERTIUNI:

De fie-care cm 3 Lei.

Bilanțurile după tarif special.

Legea pădurilor

— discurs rostit în ședința Camerei deputaților din 28 Maiu 1924 de Ion I. Lăpedatu. —

D. M. G. Orleanu, președinte; D. Ion Lăpedatu are cuvântul.

D. I. Lăpedatu: D-le președinte, d-le ministru, îmi permit a vă atrage atențiunea, că Camera este descompletată și deci vă rog să admiteți să vorbesc mâine.

D. M. G. Orleanu, președinte; Camera este în număr. Aveți cuvântul.

D. I. Lăpedatu: D-le președinte și d-lor deputați, aș fi preferit mai bine să nu fi trebuit să iau cuvântul la proiectul de lege în chestiune.

Natural, pentru aceasta ar fi fost nevoie să se fi prezentat un proiect bun pentru o lege și mai bună.

Proiectul d-voastre însă, constat cu regret, conține o serie întreagă de neajunsuri și nedreptăți, mai cu seamă în ceea ce privește interesele poporațiunii noastre de dincolo de Carpați.

Acesta este motivul, care mă face, mă obligă chiar să iau cuvântul, să vă arăt și d-voastre în mod obiectiv și loial situațiunea păgubitoare și penibilă ce va rezulta pentru poporațiunea din Ardeal în caz, când proiectul d-voastre — așa cum se prezintă acum ar deveni lege.

Din nenorocire, proiectul de astăzi nu este izolat. El vine după un șir de alte proiecte, prezentate sub guvernarea liberală și devenite legi oneroase pentru interesele poporațiunii ardeleni, legi, pe cari avem să le mulțumim, probabil, acelei consecvențe a actualului guvern, lăudată atât de mult de dl dr. Jianu și care ni-a întărit tot mai mult în convingerea

că actuala cărmuire nu înțelege să facă, ca cel puțin înaintea legii, drepturile și datorințele să fie aceleași pentru toți, o profundă eroare, de care suferă și actualul proiect.

Cum că acest proiect de lege nu este un caz izolat, să-mi permiteți a vă dovedi imediat și a vă mai aminti încă 2 alte cazuri, privind ambele pe dl ministru de finanțe, căci d-sa este, între membrii actualului guvern, acela care s'a distins mai mult în consecvența de a iniția legi și de a lua măsuri oneroase intereselor noastre din Ardeal.

Vă aduceți, de sigur, aminte de primul său proiect, cu care s'a inaugurat, mi se pare, această legislațiune.

Era un proiect în materie de impozite, al cărui rezultat a fost „Legea pentru așezarea contribuțiilor directe până la o nouă reformă fiscală”, lege, prin care noi ardelenii am fost ținuți încă doi ani de zile sub un regim de impozite enorm de greu și foarte păgubitor, în vreme ce prin aceeași lege, pentru vechiul regat se restituiau impozitele de mai înainte reduse și foarte ușoare.

Tot dl ministru de finanțe a fost și inițiatorul legii, prin care scotea din vigoare vechea lege de pensuni din Ardeal, pe baza căreia își câștigaseră drepturi o clasă întreagă de funcționari, ajunși prin acest act brutal în nesiguranță și miserie.

Nedreptatea însă n'a putut dăinui prea mult, căci, cum știți, mai zilele trecute însăș înalta Curte de casație a trebuit să declare legea d-lui ministru

de finanțe anticonstituțională. (Aplause la opoziție).

Și după aceste și alte asemenea cazuri petrecute sub guvernarea actualului regim, se vine cu proiectul de azi, care cade în greșala și păcatul legilor, de cari am amintit, tratează Ardealul deosebit și în chipul cel mai mașter.

Acest proiect stabilește două regimuri deosebite, unul nedrept și păgubitor pentru interesele celor de dincolo de munți și altul cu mult mai avantajos pentru restul țării.

E o mare greșelă aceasta, pe care am mai pricepe-o, dacă proiectul ar veni dela dl ministru de finanțe, care pentru consolidarea materială a țării înțelege să riște — prin acte ca ce le arătate — chiar și consolidarea sufletească, azi atât de necesară.

El vine însă dela un alt membru al guvernului, dela dl ministru al domeniilor, despre care ni se spune, că înțelege să suprapună interesele morale.

Voci: S'a stricat.

D. Al. Constantinescu, ministrul agriculturii și domeniilor: Nu mai am ce să stric de acum înainte, (ilaritate).

DI I. Lăpedatu: Vine dela d. ministru al agriculturii, despre care ni se spune — eu îl cunosc mai puțin, nu știu, dacă am vorbit cu d-sa în totul mai mult de 10—15 minute — ni se spune, că înțelege, că consolidarea sufletească trebuie să primeze consolidării materiale, deși și aceasta din urmă își are, fără îndoială, o mare importanță.

Surprinderea mea și a noastră a fost mare. Avem însă speranță, că domnia sa, luând cunoștință de obiecțiunile, ce se vor face de mine și alți colegi din partidul meu, obiecțiuni întemeiate și drepte, și pe cari le vom justifica punct de punct și pas de pas, va ține seamă de ele și va căuta să delătore jicirile și nedreptățile ce ar rezulta pentru ardeleni, în caz, că ar trece legea cum e proiectată.

În această speranță să-mi dați voie, d-ilor, să trec la analizarea chestiunilor ce nu se pot aproba, spre a vă arăta greșelile fundamentale ale proiectului în desbatere.

.*.

Mai isbitor și mai neînțeles este deosebirea cea mare ce se face în prețurile de expropriere.

S'a spus și prin ceilalți vorbitori, că prețul de expropriere al pădurilor din Vechiul Regat, Basarabia și Bucovina, va fi prețul real de astăzi. Deși nici din art. 6 și nici din art. 7 nu rezultă aceasta în mod precis, totuși construcțiunea textelor referitoare la această chestiune din articolii menționați, lasă să se vadă, că da, este vorba de prețul real de acum al pădurilor.

Se dă prin urmare o despăgubire, de care ni-meni nu se poate plânge și relativ la care d. Psepelinschi a cerut — pentru o mai bună asigurare

să se precizeze, că nu poate fi sub valoarea în aur dinainte de război.

Nu voi face nici un secret, că sunt de acord cu dl deputat Conerth și înțeleg și eu, ca exproprierea să se facă prin dreptate și reale despăgubiri. Să nu se mai facă greșelile din trecut în ce privește prețurile de expropriere fixate prin legile agrare. În aceste legi s'a făcut o nedreptate pentru, proprietarii cari au trebuit să și cedeze proprietățile în scopul reformei agrare, o nedreptate, care acum, când lumea poate judeca mai clar, începe să fie recunoscută din ce în ce de mai mulți. Astfel nu e mirare, dacă chiar și în discuțiile pentru regularea datoriei noastre publice ne-am întâlnit cu ideia, că chestiunea prețului de expropriere trebuie să fie, în un fel sau altul, revizuită. Între soluțiile propuse a fost și aceea, că în cazul unei devalorizări spre a reveni la o monedă convertibilă în aur, titlurile rentei de înproprietărire, deținute în original de proprietari, să fie menținute după valoarea lor nominală.

Dar, ce privește pădurile, ați fost mai precauți și pentru a avea o bază mai sigură, spre a putea stabili un preț mai bun la expropriere, alcătuitoii Constituțiunii d-voastre s'au îngrijit, și prin art. 132 au anunțat, că exproprierea acestor păduri — e vorba de cele din vechiul regat, Basarabia și Bucovina — se va face „cu dreapta și prealabila despăgubire fixată de justiție”. Astfel ați ajuns la prețurile reale de azi.

Să vedem însă, cari sunt și vor fi prețurile pădurilor expropriate în Ardeal? Sunt prețurile stabilite în legea agrară pentru Transilvania, Bănat, Crișana și Maramureș. Prin art. 50 și 52 din această lege despăgubirea poate fi cel mult media prețurilor din cei cinci ani dinainte de 1913, echivalându-se pentru păduri o coroană cu un leu, iar pentru pășune două coroane cu un leu. În ambele cazuri e vorba de lei hârtie.

Faceți acum, vă rog, o comparație între prețurile cari se dau și se vor da în Ardeal și cele ce se vor da în restul țării. În Ardeal se va da pentru un jugăr de pădure bună 1.000—1.500 lei și pentru unul de pășune 200—300 lei, pe când în restul țării prețurile reale de acum, prețuri, cari au ajuns la o astfel de limită, încât transformate în aur, chiar și după raportul valutar scăzut de azi, vor putea mulțumi și pe dl Psepelinschi. Pe când în Ardeal se dă prețul antebelic în lei hârtie, pe atunci, pentru vechiul regat și celelalte două noi provincii, prețul real din prezent, care face cel puțin atât, cât valoarea în aur dinainte de război.

E o deosebire isbitor de nedreaptă, o deosebire, care din punct de vedere moral și politic și din punct de vedere al intereselor superioare de Stat trebuie nivelată.

Știu cum se va motiva de alcătuirii proiectului această mare, să-mi dați voie să-i spun, nedreptate, care se va face în dauna proprietarilor de dincolo de munți. Se va spune, că dispozițiunile, cari stabilesc prețul pentru Transilvania, art. 50 din legea agrară specială, este trecut în Constituție, formând o parte întregitoare a ei. Acest articol are, prin urmare, caracter constituțional, intangibil și deci el nu poate fi modificat decât modificând Constituția, iar modificarea acesteia — ni se va spune — este foarte greu de făcut. Cu toate acestea, eu cred, d-lor deputați, că ori câtă greutate ar prezenta modificarea unui astfel de articol, trecut în Constituție, totuși nici un fel de greutate nu trebuie să existe când e vorba de a crea un regim de dreptate pentru toți locuitorii acestei țări. Aceasta e convingerea mea.

Dacă nu v'ați supăra însă, vă voi spune, că aceia, în mâna cărora a stat puțința să alcătuiască lucrurile, astfel încât să se facă acest regim de dreptate, n'au avut destulă bunăvoință, n'au vrut și nu vor să-l facă. Că n'au vrut să-l facă, este evident. Or, atunci când ați alcătuit Constituțiunea, când ați introdus în dănsa dispozițiunea, de care vă vorbeam, și după care exproprierea pădurilor are a se face cu o dreptă și prealabilă despăgubire fixată de justiție, atunci, desigur, ați introdus această dispozițiune cu scopul, ca prețul să nu se dea după normele fixate în legea agrară din vechiul regat pentru terenurile cultivabile, ci să se stabilească o altă bază de prețuire mai justă, mai bună după alte principii.

Și dacă aceasta e adevărat, întreb pentru ce art. 50 din legea agrară din Transilvania, acel, care stăpânește prețul antebelic, a fost trecut în Constituție în așa fel, în cât să nu mai poată suferi ușor nici o modificare? N'ați voit, și aci e marea nedreptate ce ni se face, iar, că nu vreți nici acum, dovedește proiectul de azi al d-voastre.

Poate veți spune, că vă fac un proces de intențiuni. Da, e adevărat, fac un proces de intențiuni, pentru că sunt incredințat, repet, că, dacă ar fi fost câtuș de puțină bunăvoință sau înțelegere pentru interesele ardelenesti, atunci nu ne-am fi întâlnit cu acest act de mare nedreptate, pe care este nevoit să-l săvârșească acum proiectul de lege în discuțiune.

* * *

Dar, d-lor deputați, ca să puteți d-voastră aprecia și mai bine nedreptatea, de care vă vorbesc, să-mi dați voie să o discut și sub un alt aspect, să o discut și în legătură cu suprafețele, cari, după lege, se pot expropria.

În această privință încă avem două dispozițiuni: una în legea agrară din Transilvania, și alta în proiectul de față.

Cari sunt suprafețele pentru Transilvania? Acolo la păduri suprafețele sunt 3 jugăre la câmp, 5 în regiunile

deluroase și 7 în cele muntoase. Cu alte cuvinte 1^{1/2}, 2^{1/2} și 3^{1/2} hectare. În schimb, care sunt suprafețele ce se intenționează să fie expropriate pentru păduri, din cari să fie satisfăcute trebuințele de lemn de foc și lemne de clădire din restul țării? Sunt, în aceeași ordine: 3 000 mp, 5.000 mp și un hectar, deci suprafețe foarte mici, suprafețe cari, după calculele și informațiunile luate dela specialiști, sunt absolut insuficiente, ca din ele să se poată satisface trebuințele de lemn de foc și construcție ale populațiunii rurale. Mai mult, experiența a dovedit, că chiar și suprafețele cu mult mai mari, prevăzute în legea din Transilvania, nu sunt suficiente, așa încât cu toate laudele ce d. dr. Jianu a adus acestui proiect, măsurile, ce se preconizează pentru satisfacerea trebuințelor de lemne, în sensul arătat, sunt absolut insuficiente.

Și acum, de ce spuneam, să facem o legătură între această chestiune și prețul de expropriere?

D. Al. Constantinescu, ministrul agriculturii și domeniilor: D-le deputat, îmi dai voie. D-ta ai fost la minister, ca să și se dea lămuriri asupra diferitelor puncte; te-ai interesat de lămurile privitoare la suprafețele păduroase, cari există în Ardeal, cari există în Vechiul Regat și cari există în Basarabia?

D. I. Lapedatu: M'am interesat.

D. Al. Constantinescu, ministrul agriculturii și domeniilor: Ca să vezi, care e raținea? În Basarabia la 3.000.000 populațiune sunt 240.000 hectare de pădure pe toată suprafața ei, te rog d-ta 7 hectare.

D. I. Lapedatu: M'am interesat și o știu foarte bine, deși nu am încă datele la dispozițiune, dar știu din experiență, că în Transilvania sunt ținuturi mai păduroase și păduri mai multe. Aci e mai puțin și în Basarabia e și mai puțin. Dar aceasta nu împiedică un minimum mai mare, până unde se poate da. Așa judec eu lucrurile. Este adevărat, că prevedeți că se poate da și mai mult, dar când și cum? În această privință măcar putea să se stabilească o uniformitate, pentru că și în Transilvania, la șes, unde nu sunt păduri, se dă, după cât este. Acolo unde sunt, trebuie să se dea, ce-i în lege. Prin urmare, cred, că punctul de vedere cel corect era, să fi stabilit suprafețe egale cu cele din Transilvania.

DI Al. Constantinescu, ministrul agriculturii și domeniilor: Atunci ar fi fost să fac demagogie, adică să promit, că dau, ceea ce nu puteam să dau.

DI I. Lapedatu: Eu, d-lor deputați, apreciez chestiunea aceasta în raport cu nedreptatea ce se face prin cele două clase în prețurile de expropriere între Transilvania și restul țării. Căci, vedeți d-voastre, aici, deși i se plătește proprietarului un preț mai bun, foarte bun, i se ia puțină pădure chiar și atunci când ar fi cazul să poată da mai mult; pe când în

Știu cum se va motiva de alcătuirii proiectului această mare, să-mi dați voie să-i spun, nedreptate, care se va face în dauna proprietarilor de dincolo de munți. Se va spune, că dispozițiunile, cari stabilesc prețul pentru Transilvania, art. 50 din legea agrară specială, este trecut în Constituție, formând o parte întregitoare a ei. Acest articol are, prin urmare, caracter constituțional, intangibil și deci el nu poate fi modificat decât modificând Constituția, iar modificarea acesteia — ni se va spune — este foarte greu de făcut. Cu toate acestea, eu cred, d-lor deputați, că ori câtă greutate ar prezenta modificarea unui astfel de articol, trecut în Constituție, totuși nici un fel de greutate nu trebuie să existe când e vorba de a crea un regim de dreptate pentru toți locuitorii acestei țări. Aceasta e convingerea mea.

Dacă nu v-ați supăra însă, vă voi spune, că aceia, în mâna cărora a stat puțința să alcătuiească lucrurile, astfel încât să se facă acest regim de dreptate, n'au avut destulă bunăvoință, n'au vrut și nu vor să-l facă. Că n'au vrut să-l facă, este evident. Or, atunci când ați alcătuit Constituțiunea, când ați introdus în dânsa dispozițiunea, de care vă vorbeam, și după care exproprierea pădurilor are a se face cu o dreptă și prealabilă despăgubire fixată de justiție, atunci, desigur, ați introdus această dispozițiune cu scopul, ca prețul să nu se dea după normele fixate în legea agrară din vechiul regat pentru terenurile cultivabile, ci să se stabilească o altă bază de prețuire mai justă, mai bună după alte principii.

Și dacă aceasta e adevărat, întreb pentru ce art. 50 din legea agrară din Transilvania, acel, care statorosește prețul antebelic, a fost trecut în Constituțiune în așa fel, în cât să nu mai poată suferi ușor nici o modificare? N'ați voit, și aci e marea nedreptate ce ni se face, iar, că nu vreți nici acum, dovedește proiectul de azi al d-voastre.

Poate veți spune, că vă fac un proces de intențiuni. Da, e adevărat, fac un proces de intențiuni, pentru că sunt incredințat, repet, că, dacă ar fi fost cătuș de puțină bunăvoință sau înțelegere pentru interesele ardelenesti, atunci nu ne-am fi întâlnit cu acest act de mare nedreptate, pe care este nevoit să-l săvârșească acum proiectul de lege în discuțiune.

* * *

Dar, d-lor deputați, ca să puteți d-voastră aprecia și mai bine nedreptatea, de care vă vorbesc, să-mi dați voie să o discut și sub un alt aspect, să o discut și în legătură cu suprafețele, cari, după lege, se pot expropria.

În această privință încă avem două dispozițiuni: una în legea agrară din Transilvania, și alta în proiectul de față.

Cari sunt suprafețele pentru Transilvania? Acolo la păduri suprafețele sunt 3 jugăre la câmp, 5 în regiunile

deluroase și 7 în cele muntoase. Cu alte cuvinte 1^{1/2}, 2^{1/2} și 3^{1/2} hectare. În schimb, care sunt suprafețele ce se intenționează să fie expropriate pentru păduri, din cari să fie satisfăcute trebuințele de lemn de foc și lemne de clădire din restul țării? Sunt, în aceeaș ordine: 3 000 mp, 5.000 mp și un hectar, deci suprafețe foarte mici, suprafețe cari, după calculele și informațiunile luate dela specialiști, sunt absolut insuficiente, ca din ele să se poată satisface trebuințele de lemn de foc și construcție ale populațiunii rurale. Mai mult, experiența a dovedit, că chiar și suprafețele cu mult mai mari, prevăzute în legea din Transilvania, nu sunt suficiente, așa încât cu toate laudele ce d. dr. Jianu a adus acestui proiect, măsurile, ce se preconizează pentru satisfacerea trebuințelor de lemne, în sensul arătat, sunt absolut insuficiente.

Și acum, de ce spuneam, să facem o legătură între această chestiune și prețul de expropriere?

D. Al. Constantinescu, ministrul agriculturii și domeniilor: D-le deputat, îmi dai voie. D-ta ai fost la minister, ca să și se dea lămuriri asupra diferitelor puncte; te-ai interesat de lămurile privitoare la suprafețele păduroase, cari există în Ardeal, cari există în Vechiul Regat și cari există în Basarabia?

D. I. Lapedatu: M'am interesat.

D. Al. Constantinescu, ministrul agriculturii și domeniilor: Ca să vezi, care e rațiunea? În Basarabia la 3.000.000 populațiune sunt 240.000 hectare de pădure pe toată suprafața ei, te rog d-ta 7 hectare.

D. I. Lapedatu: M'am interesat și o știu foarte bine, deși nu am încă datele la dispozițiune, dar știu din experiență, că în Transilvania sunt ținuturi mai păduroase și păduri mai multe. Aci e mai puțin și în Basarabia e și mai puțin. Dar aceasta nu împiedecă un minimum mai mare, până unde se poate da. Așa judec eu lucrurile. Este adevărat, că prevedei că se poate da și mai mult, dar când și cum? În această privință măcar putea să se stabilească o uniformitate, pentru că și în Transilvania, la șes, unde nu sunt păduri, se dă, după cât este. Acolo unde sunt, trebuie să se dea, ce-i în lege. Prin urmare, cred, că punctul de vedere cel corect era, să fi stabilit suprafețe egale cu cele din Transilvania.

D. Al. Constantinescu, ministrul agriculturii și domeniilor: Atunci ar fi fost să fac demagogie, adică să promit, că dau, ceea ce nu puteam să dau.

D. I. Lapedatu: Eu, d-lor deputați, apreciez chestiunea aceasta în raport cu nedreptatea ce se face prin cele două clase în prețurile de expropriere între Transilvania și restul țării. Căci, vedeți d-voastre, aici, deși i se plătește proprietarului un preț mai bun, foarte bun, i se ia puțină pădure chiar și atunci când ar fi cazul să poată da mai mult; pe când în

Transilvania este obligat să dea neasemănat mai mult pe un preț derizoriu, un preț, care veți recunoaște, nu mai corespunde, pe care rațiunea nu-l mai poate admite și pe care nici un interes nu-l mai poate justifica.

* * *

După aceste două deosebiri, voi trece să examinez o alta, care se găsește în proiectul d-voastre și care privește contractele de exploatare.

În Constituție se spune, că contractele, cari vor fi în vigoare în momentul exproprierii, se vor respecta. În urmăre înțeleg, de ce în proiectul de lege, art. 5, alineatul al patrulea, se admite a se respecta contractele de vânzare spre exploatare a materialului lemnos, încheiate înainte de data promulgării Constituțiunii. Eram obligați să respectăm aceste contracte. D-voastră însă mergeți mai departe — nu zic că faceți rău — și lărgiți posibilitatea de a respecta angajamentele, ceea ce în anumite împrejurări este foarte bine. Stabiliți, că se vor respecta și contractele încheiate după data promulgării Constituțiunii până la ziua, când acest proiect de lege a fost prezentat Corpurilor legiuitoare, adică până la 6 Aprilie 1924. Și se vor respecta fără condițiuni, în caz, că e vorba de cooperative sătești, iar pentru particulari și alte societăți, cu o singură condiție: să fi fost puse de fapt în executare înainte de această dată și exploatarea începută să fie continuată până în momentul exproprierii.

S'ar părea, că aceste din urmă condițiuni sunt o restricțiune. De fapt sunt o lărgire a drepturilor cari ar trebui date.

Și mai mult, prin felul cum sunt redactate aceste condiții — restrictive, în ce privește exploatarea particularilor și societăților, cunoscând cu toții cum se obișnuiește să se eludeze în practică diferitele dispozițiuni ale legilor, mie îmi vine a crede, că abia se vor găsi exploatare, cari să nu poată face dovada că pădurea a fost și este în exploatare și să nu fie exploatată în ziua, în momentul exproprierii. Astfel aproape toate contractele, cari se găsesc în ființă, fie după o normă, fie după alta, în întreg cuprinsul țării afară de Transilvania, vor rămâne în vigoare.

Am întrebat care este temeiul acestei dispozițiuni? Mi s'a răspuns și am înțeles: este în primul loc îndatorirea ce ne-o impune Constituțiunea. Foarte bine, dar numai pentru o categorie. De ce atunci, să o lărgiți, pentru ca exploatarea acestia.

D. Al. Constantinescu, ministrul agriculturii și domeniilor: Nu este o lărgire.

D. I. Lapedatu: După părerea mea, este.

D. Al. Constantinescu, ministrul agriculturii și domeniilor: Constituția spune: se vor respecta contractele de exploatare în ființă în momentul exproprierii.

Așa zice Constituția! Și eu am zis: Respect fără discuție contractele, cari sunt făcute până în momentul promulgării Constituției, iar cele, cari sunt făcute până la depunerea legii dela Constituție încoace, le respect deasemenea, dacă vor fi contracte serioase, adică, dacă vor fi fost puse în fapt în executare, cu o singură excepție pentru cooperative, pe cari le respect de drept.

Atâta! prin urmăre, dar, după litera Constituției ar fi trebuit să respect toate contractele, cari le-ar găsi comisia de expropriere în ziua aceea. Și eu am zis: nu! le respect numai pe acelea cari sunt făcute până la promulgarea Constituției; iar cele făcute după promulgare, până la depunerea legii le respect, dacă sunt făcute către cooperative, căci în asemenea contracte e mai greu de presupus fraude, iar cele făcute de particulari r.u le respect, decât dacă sunt reale și consider ca reale pe cele puse în execuție de fapt.

DI. I. Mihalache: Luăm act, că Constituția zice într'un fel și d-voastră vă abateți dela principiile pe cari le-ați înscris în Constituție.

D. Al. Constantinescu, ministrul agriculturii și domeniilor: Eu interpretez Constituția d-le Mihalache. Nu o schimb. Când ea respectă contractele, a înțeles să respecte contractele reale, iar nu cele fictive făcute numai în fraudă și socot, că un contract făcut numai de formă și fără a fi pus în executare, nu e un contract serios, pe care Constituția să fi înțeles să-l respecte.

D. Iuliu Maniu: Vă rog să o interpretați și la preț.

D. Al. Constantinescu, ministrul agriculturii și domeniilor: D-le, este un text în Constituție, care zice să se respecte contractele de exploatare în momentul exproprierii și când zice Constituția să respect contractele de exploatare din momentul exproprierii, ea înțelege să fie un contract sincer, real de exploatare și după mine, care interpretez spiritul Constituției, nu este un contract sincer de exploatare decât acela, care este pus în executare de fapt.

Prin urmăre, eu nu mă abat dela Constituție, ci, din contră, prin dispoziția mea dau adevăratul sens textului din Constituție.

D. I. Mihalache: Va să zică puteți să interpretați cum vreți Constituția?

D. Pavel Brătășanu: Și să o tragă de păr cum vrea.

D. Iuliu Maniu: Constatăm, că guvernul acesta interpretează și nu ține seamă de textele, pe cari le-a pus în Constituție.

D. Al. Constantinescu, ministrul agriculturii și domeniilor: Mă surprinde, că un legist ca d. Maniu, pentru interesul cauzei sale de opozant, vrea să uite că și un text de Constituție e susceptibil de interpre-

tare, pentru a i se pune în evidență sensul lui adevărat.

D. I. Lapedatu: În al doilea rând mi s'a spus, ca motiv, că exploatații desigur vor fi făcut cei mai mulți, investiții mari, investiții de zeci și sute de milioane și nu este just, ca camenii aceștia să fie ridicați din drepturile lor, să fie puși în imposibilitate de a mai continua lucrările. Am înțeles și acest rezon.

Dar atunci am întrebat, pentru ce aceeași lege când este vorba de contractele de exploatare în Transilvania, nu le recunoaște, ci pur și simplu le anulează? Și în adevăr, art. 17 al proiectului spune, că pădurile sau părțile de pădure din Transilvania, Banat, etc., expropriate sau destinate a completa sau forma păduri comunale, fără deosebire cine era proprietar trec în patrimoniul comunelor libere de orice contracte de exploatare, oricare ar fi data lor și de orice drept al proprietarului de a exploata în regie aceste păduri. Se spune mai departe, că explcatatorii nu pot pretinde nici dela Stat, nici dela particulari, nici un fel de despăgubire sub nici un titlu. Ei au dreptul, ca din prețul de expropriere să li se restituie de proprietari numai prețul, ce ar fi plătit proprietarilor în raport cu porțiunea de pădure destinată a forma pădurea comunala.

M'am întrebat, pentru ce această deosebire? Și în Transilvania pot să fie aceleași cauze, cari au justificat dispozițiunea pentru restul țării. Și acolo vor fi și poate sunt chiar mai multe întreprinderi, cari vor fi făcut mari investiții de capitale. Or, motivele cari justifică o dispozițiune luată pentru restul țării, nu trebuiesc considerate, când e vorba de Transilvania?

Mi se pare, că chestiunea e în legătură și cu art. 87 din legea agrară ardeleană, în prevederile căruia, după cât înțeleg eu lucrurile, nu e de tot clar, dacă intră sau nu contractele de exploatare de păduri. Prin art. 17 din proiectul d-voastră vroiți să puneți capăt oricărei discuții în această, privință, declarând de anulate contractele din Transilvania.

Să mă iertați însă, d-ilor deputați, dar dacă există o dispozițiune în Constituțiune, care stabilește principiul de respectare pentru contractele în vigoare în momentul expropriării, întreb de ce acest principiu nu se aplică, când e vorba de Transilvania? Veți spune poate, că fiind cuprinsă această dispozițiune în acel articol de Constituție în care e vorba de pădurile din Vechiul Regat, Basarabia și Bucovina ea se poate aplica numai în aceste teritorii.

O astfel de interpretare, vă mărturisesc, nu o pot accepta. Și nu o pot accepta pentru singurul motiv, că dacă legea noastră din Transilvania nu conține aici o dispozițiune precisă relativ la contractele de exploatare, atunci o explicare sau întregire a acestei legi trebuie făcută în virtutea dispozițiilor cuprinse în Constituțiune. Urmându-se astfel, se calcă principiul fundamental, pe care se întemeiază toată

Constituția d-voastră, principiul, că toți sunt egali înaintea legii.

Iată a doua gravă nedreptate, care vine să pună și mai mult în evidență deosebirea de tratament între cei interesați din Transilvania și între cei din restul țării. Indatoriri, pagube pentru unii și avantajii pentru ceilalți,

* * *

O altă chestiune, care ne privește foarte de aproape, și în privința căreia am dori să avem precizări, este chestiunea administrării pădurilor comunale.

În Transilvania, cum știți, pădurile comunale erau și sunt administrate de însăși comunele proprietare, se înțelege totdeauna în sensul legilor în vigoare. De când codul silvic din Vechiul Regat a fost extins și asupra Transilvaniei, ele se administrează cu considerație la dispozițiunile acestui cod.

Prin dispozițiunea actualului proiect se intenționează, ca aceste păduri să nu mai fie administrate de comune, ci de către Stat. Motivul, cu care se justifică această dispoziție este, că în administrația Statului aceste păduri vor fi mai bine îngrijite. E o chestie de apreciere. Unii spun, că pădurile sunt mai rău îngrijite, când se administrează de Stat. La noi, în Transilvania, administrația pădurilor comunale se făcea cu multă grijă și grație acestei administrații, am ajuns să avem păduri atât de frumoase, atunci când s'a săvârșit mărețul act al Unirii.

Comisiunea Camerei a făcut unele modificări, în ce privește pădurile comunelor urbane, orașelor, admitând, ca acestea să se administreze și pe mai departe, conform dispozițiilor azi în vigoare, sub controlul Statului, în ce privește aplicarea codului silvic. Ar fi greșit a crede, că numai orașele pot să aibă personal silvic priceput și de încredere care să facă o bună administrație la păduri. Toate comunele de pe marginea Carpaților au priceperea și putința de a-și administra bine pădurile. Tot ce se cere, este, ca controlul Statului să fie mai eficace (aplaude pe băncile opoziției), ca puterea Statului să se afirme în un senz bun, spre a determina o administrație bună, ca înainte de război.

În numele comunelor noastre, alarmate de dispozițiunile acestui proiect de lege, în numele meu și al colegilor mei, vă rog, d-le ministru, ca precum ați admis, că pădurile orașelor să fie administrate ca și mai înainte, dar sub controlul Statului, să admiteți aceasta și pentru pădurile comunale. Dacă d-voastră ați cunoaște mai bine mentalitatea poporului din Transilvania și ați ști, că proprietatea comunala pentru țărănul român de dincolo este tot atât de sfântă ca și cea privată, că pentru proprietatea comunala este în stare să aducă jertfe de viață chiar, cred că n'ați sta la îndoială și v'ați modifica proiectul. Căci dacă cumva acest proiect ar deveni lege fără modi-

ficarea cerută, se va produce o adâncă nemulțumire și tulburare, care nu va fi contrabalansată cu avantajele ce credeți, poate, le-ați obține, luând aceste păduri comunale în Administrația Statului. Sunt comune ca Râșinari, Gurarâului, Orlatul, Săliște și multe alte asemenea localități fruntașe, a căror toată averea sunt pădurile lor. Prin aceste locuri fiecare țaran vede în copacul din pădure o părticică din proprietatea lui. Încercați a lua aceste păduri în administrația Statului mai cu seamă astăzi, când această administrație nu se face cum ar trebui să se facă și veți vedea, ce se va întâmpla! Nu veți face nici un serviciu, nici comunelor și nici intereselor morale și politice superioare ale acestei țări, pentru-că nemulțumirile vor continua să mărească desagregarea sufletească, de care avem atât de mare nevoie.

Fiind însă vorba de pădurile comunale, dați-mi voie să mai ating o chestiune.

Pădurile comunale din Transilvania au de regulă suprafețe cu mult mai mari decât suprafețele, la cari ar avea drept după legea agrară. Așa de pildă, comunele de cari am amintit, au păduri, în suprafețe de multe zeci de mii de jugăre, păduri cari satisfăceau trebuințele de lemn de foc și construcție ale populațiunii, dar cari erau totodată și un izvor de existență prin materialul lemnos ce-l puneau în comerț. Dacă ar fi, ca aceste păduri comunale să se reducă numai la limitele prevăzute în lege și să înceteze a fi izvoare de existență pentru comunele proprietare, s'ar face o mare și primejdioasă nedreptate. De aceea îmi permit a întreba, a cere o precizare. Este în intențiunea guvernului să reducă aceste păduri, ori să le lase cum sunt și cu destinația de până acum? Mă văd nevoit a pune această întrebare din cauza textelor echivoce din proiectul de lege și expunerea de motive.

În art. 14 spuneți: „Venitul ce va fi provenit fie din vânzarea materialului către săteni, fie din licitație...”

Acest text mă face să cred, că din pădurile comunale se va putea scoate material și pentru comerț, izvorul de existență al populațiunii din nenumărate locuri. În schimb, în expunerea de motive se spune: „Exploatarea din pădurile comunale administrate de Stat se va face cu aceleași reguli, ca și la pădurile Statului, iar produsele realizate anual vor servi pentru satisfacerea trebuințelor populațiunii, iar nu pentru comerț”. Va să zică tocmai contrarul.

Dacă din aceste păduri, cari formează un izvor de viață pentru aceste comune, țaranul nostru nu va mai putea avea de cât porțiunea de lemn, ca să-și încălzească cuptorul sau să și sprijine gardul, se va face un lucru din cele mai nedrepte, cele mai păgubitoare și mai imorale.

Să nu sperie nimenea expresiunile ce întrebunțez, dar noi trăim acolo între acești țărani și știm ce

însemnează pentru ei pădurea comună. Dacă nu ar avea lemn și pentru comerț întreaga lor existență ar fi amenințată.

Lămurirea pe care o cer este tocmai pentru a preciza lucrurile și a ști, dacă pădurile comunale, vor putea fi întrebuințate — natural sub supravegherea Statului și aplicând codul silvic — și pentru comerțul cu lemn, izvorul de existență al tuturor comunelor depe latura Carpaților.

D. Al. Constantinescu, ministrul agriculturii și domeniilor: Articolul privitor la comunele acestea se referă numai la cele din Vechiul Regat, articol care este în sensul Constituțiunii noastre, pentru trebuințele normale ale populațiunii. Nu se referă la pădurile comunale din Ardeal. (Înteruperi).

D. I. Lapedatu: Vedeți, d-le ministru, trebuie să precizăm, să punem toate faptele în discuțiune și tot ce nu este lămurit să lămurim. Este însă bine pentru evitarea oricărei discuțiuni, să se ia act de declarațiunile d-lui ministru, că d-sa nu înțelege să lipsească comunele de materialul lemnos pentru comerț.

Timpul fiind înaintat și dându-ni-se lămuriri cari mă liniștesc...

D. Al. Constantinescu, ministrul agriculturii și domeniilor: Pot să-ți dau și cealaltă lămurire ca să fi pe deplin liniștit, lămurire în privința administrației. Nu am înțeles nici odată administrarea gospodărească ci numai administrarea tehnică... (Înteruperi).

C. I. Mihalache: Vă înșelați, d-le ministru, legea este altfel redactată. În realitate silviculorul este acela, care măsoară copacul, dă ordin să-l vândă, îl evaluează.... (Înteruperi).

D. I. Lapedatu: Cereți soluții în privința prețului? Nici în Transilvania, nici în Vechiul Regat, prețul de expropriere n'a fost stabilit în măsura cuvenită... (înteruperi)). Eu nu obișnuiesc în discursurile parlamentare să spun altceva, decât ceea ce e convingerea mea. N'am dat soluțiuni, ci am pus întrebarea: credeți, că e bun regimul cu două prețuri atât de diferite? Soluțiunea trebuie să urmeze dela d-voastră și eu cred, că o veți găsi, fie și aceea a d-lui Mihalache, de a se p'ăti și în Vechiul Regat după normele, cu cari s'a expropriat pământul culti, vabil, mai cu seamă, că și în acest caz proprietarii de aici ar fi avantajaji. Știți foarte bine, că în Transilvania este prețul din 1913, pe când aici de patruzeci de ori arenda din 1916, ceea ce înseamnă un preț de două ori ca în Transilvania.

D. Al. Constantinescu, ministrul agriculturii și domeniilor: Este inexact. Prețul în Ardeal este mai mare ca cel din Vechiul Regat.

D. I. Lapedatu: Dacă ici colo cifrele sunt mai mari, aceasta nu însemnează că prețul în realitate este mai mare. Acolo, în Transilvania, sunt alte ra-

porturi de arendare, de preț, de cultură, decât aici.

* * *

Dar, ca să încheiu, dați-mi voie să mă mai opresc numai la o singură chestiune, pe care a pus-o în discuțiune și d. Răutu. E vorba de contractele de exploatare de păduri, concesionate de Statul maghiar, de persoane juridice sau absenteiste, ale căror proprietăți au trecut la Statul român. Să admitem, că foștii concesionari revin și cer să fie restituiți în exploatarea lor, primind condițiunile fixate de Casa pădurilor. Ei bine, ce se va întâmpla, când aceste întreprinderi au fost continuate în restimp prin alți întreprinzători, în special prin obștii? Aceasta este întrebarea mea. Răspunsul îl primesc: ori și când, mai cu seamă, dacă va satisface interesele celor în drept.

D. Al. Constantinescu, ministrul agriculturii și domeniilor: Teza D-tale este să se respecte contractele de concesiune?

D. I. Lapedatu: N'am urcat această tribună să fac propuneri și să dau soluțiuni. D-voastră știți, care este punctul nostru de vedere față de actualul Parlament (aplaude la opoziție). V'am atras binevoitoarea atențiune, că faceți o lege, care din punct de vedere al intereselor superioare de Stat nu e bună, care trebuie refăcută, spre a nu se crea astfel de nedreptăți. Acesta a fost scopul meu. (Aplause la opoziție). Am rămas consecvent până la sfârșit. Am cerut lămuriri și asta o fac și acum. Ce se va întâmpla cu aceia, cari continuă azi lucrările foștilor concesionari ai Statului maghiar, când vor trebui să cedeze locul acestor din urmă?

D. Al. Constantinescu, ministrul agriculturii și domeniilor: Să-mi precizați ipoteza, pentruca să pot cugeta asupra ei.

D. I. Lapedatu: Pe proprietățile Wenkheim dela Arad, după informațiunile ce le am, lucrările de exploatare se continuă de 5-6 obștii românești. Acesta este cazul și întreb...

D. Al. Constantinescu, ministrul agriculturii și domeniilor: Ce este continuată?

D. I. Lapedatu: Exploatarea.

D. Al. Constantinescu, ministrul agriculturii și domeniilor: Obștiile dela cine au luat exploatarea?

D. I. Lapedatu. D-voastră o puteți afla mai ușor. Chiar așa de detaliat, nu m'am informat. Mi s'a spus de o persoană foarte competentă, cum că această exploatare a trecut în succesiunea unei obștii românești. Or acum poate să obvină cazul, că foștii concesionari să se prezinte, să-și reclame, să ceară să continue lucrările.

D. Al. Constantinescu, ministrul agriculturii și domeniilor: Răspunsul este foarte simplu: dacă obștea deține dela exploatare, exploatarea, se va respecta față de ea. Cum a intervenit obștea acolo? Nu s'a pus cu toporul dela sine. A trebuit să o ia

dela proprietari, dela origină și dela acel exploatare care i-a transmis prin concesiune contractul lui.

D. I. Lapedatu: Iau la cunoștință, că respectați contractul obștii.

D. I. Mihalache: Toți exploatareii vor găsi mijlocul să se caumuffleze în obștii.

D. Al. Constantinescu, ministrul agriculturii și domeniilor: Se respectă contractul, dacă acceptă condițiunile, cari sunt puse în lege.

D. I. Lapedatu: Iau la cunoștință cu mulțumire, ca acei cari au urmat exploatarea foștilor concesionari ai Statului ungar, vor putea continua lucrările.

D. Al. Constantinescu, ministrul agriculturii și domeniilor: Evident. Dar care este punctul d-voastră de vedere?

D. I. Lapedatu: Iau la cunoștință..

D. Iuliu Maniu: D. ministru de domenii a binevoit a adresa o întrebare către d-voastră, d-le Lapedatu, la care cred, că este bine să se răspundă și anume, d. ministru a venit și a spus: va să zică d-voastră vreți ca contractele de exploatare să fie respectate pe deaîntregul. Aceasta era întrebarea d-lui ministru.

D. Al. Constantinescu, ministrul agriculturii și domeniilor: Am întregat.

D. Iuliu Maniu: Așa s'a auzit întrebarea d-voastră.

D. Al. Constantinescu, ministrul agriculturii și domeniilor: Așa.

D. Iuliu Maniu: Această întrebare a fost adresată nu numai onoratului coleg dela tribună, ci nouă tuturor, cari avem onoare să fim colegi cu dumnealui.

De aceea eu țin, ca numai decât să dau un răspuns categoric.

D-voastră spuneți: vreți d-voastră să respectați contractele de exploatare, ori ba? La aceasta noi răspundem în felul următor: ceea ce nu voim este, ca aceste contracte de exploatare să fie revizuite de un organ de administrație, fără noi vrem, ca, întrucât guvernul intenționează, sau întrucât interesele de Stat pretind, ca aceste contracte să fie revizuite, atunci ele să fie revizuite prin legea de impreviziune, adică aceste contracte de exploatare, întrucât condițiunile, întru cari ele au fost făcute nu mai corespund împrejurărilor de după război, să nu fie revizuite de un organ administrativ, influențabil într-o privință sau alta, ci să fie în modul prevăzut de legea de impreviziune, transpuse justiției, pentru a le judeca și pentru a le examina din punctul de vedere și al împrejurărilor de drept, și material și financiar de după război.

Dacă aș fi în locul d-lui ministru, dacă aș fi în locul guvernului, eu aș fi cel dintâi, care aș protesta, ca o astfel de chestiune mare de drept și de o așa importanță economică să fie pusă în sarcina

mea, căci aci este vorba de contracte și averi de sute și sute de milioane, și cred, că guvernul nu face bine să-și asume răspunderea pentru o revizuire a acestor contracte printr'un organ supus influenței guvernului.

Dacă guvernul crede, precum și în alte țări, că este lipsă să se facă revizuirea contractelor de exploatare de păduri, atunci să binevoiască guvernul a spune acestea justiției, care este singură în măsură, lipsită de orice suspiciune, să judece împrejurările în cari s'a făcut un contract de sute de milioane și împrejurările, între cari contractul poate fi susținut după război.

Această explicație am ținut să o dau numai pentru ca să precizez punctul de vedere al partidului nostru.

D. I. Lapedatu: Aș putea să mai fac și alte observări. Cum timpul însă este înaintat, mă mărginesc a spune, că, dacă proiectul se va ridica la valoare de lege, neschimbat, așa cum e astăzi, va deveni pentru cei de dincolo o lege jignitoare și nedreaptă, o lege, care nu va avea alt rezultat, decât să amărască sufletele și să dea anză la desagregarea sufletească, de care am mai vorbit și pe care nu avem nici un interes să o propagăm cu nici un mijloc, pentru nici un scop. (Aplause pe băncile opoziției).

Mă adresez d-voastră, d-le ministru, și vă rog, ca cel puțin de data aceasta să faceți dovada, că nu voiți să se realizeze cuvintele ce le spunea ieri la Senat un distins bărbat și după care scopul tuturor legiuirilor partidului, din care faceți parte, sunt bogățiile Ardealului; să faceți dovada, că nici chiar cu faimoasa lege a comercializării nu înțelegeți să vă faceți stăpâni pe aceste avuții. Aceasta ar fi cea mai mare greșală, pentru care rămâneți răspunzători. Mai bine țineți seamă de observările noastre și căutați a nivela diferențierile enorme dintre drepturi și datorințe, dintre păgube și avantaje și faceți să înțelegeți și cei din Ardeal, că nu sunt în țara aceasta cetățeni de a doua mână, ci cetățeni egali îndreptățiți. (Aplause pe băncile opoziției).

Iar, dacă nu vă puteți opri din calea apucată, luați avuturile acestui Ardeal, dar nu-i înstrăirați sufletul prin legiuiri și măsuri nedrepte, păgubitoare și imorale. (Aplause pe băncile opoziției)

D. M. G. Orleanu, președinte: R'dic ședința.

Ședința se ridică la ora 18,50, anunțându-se cea viitoare pe a doua zi Joi, 29 Mai, ora 15.

Cultivarea depunerilor spre fructificare

— Un congres internațional al institutelor de economii. —

Suntem informați, că banca italiană „Cassa di Risparmio delle Provinzie Lombarde” cu sediul în Milano, din prilejul aniversării multiceptenare a acti-

vității sale, ca una dintre cele mai vechi bănci din Europa, organizează la 21—25 Septembrie a. c. în localurile sale un congres mondial al băncilor, cari se ocupă cu depunerile spre fructificare.

Programul congresului este următorul:

1. Organizația și legislațiunea Caselor de economii în diferitele țări.
2. Propaganda pentru depuneri, în deosebi printre clasele muncitoare și cele mijlocii.
  - a) metodele de propagandă adoptate până acum și rezultatele obținute;
  - b) formele de adoptat pentru viitor preste tot în scopul de a determina caracterul moral și economic al Caselor de economii în comparație cu alte institute publice, cari administrează depunerile economisite;
3. Tutela economiilor emigranților:
  - a) în privința trimiterei economiilor în țara proprie;
  - b) în privința economiilor în țară streină, unde domiciliază emigranții;
  - c) crearea unui libel de depuneri internațional
4. Definițiunea limitelor, în cari Casele de economii pot îndeplini funcțiuni de bancă, fără ca să se vatem nici ființa, nici scopul lor.
5. Crearea unui organ internațional de studiu și de coordinațiune între Casele de economii.

Observăm, că „Cassa di Risparmio” din Milanó administrează 2.500.000.000 Lire depuneri spre fructificare în cca 900.000 libele și, că pe lângă un trecut multiceptenar de experiență, este și prin capacitatea ei cea mai autorizată să se pună în fruntea unui congres mondial al depunerilor spre fructificare.

De asemenea credem, că interesul băncilor noastre este să participe în mod cât se poate de efectiv la acest congres, dela care am putea învăța multe lucruri folositoare.

Dividendele băncilor noastre.

NUMELE	în 1924	
	Dividend netto Lei	Scadența
„Agricola” Hunedoara	15—	Februarie 11
„Albina” Sibiu	90—	Martie 29
„Armonia” Cincul-Mare	10—	Martie 1
„Banca Agrară” Cluj	76.50	Aprilie 15
„Bihoreana” Oradea-Mare	20—	Martie 6
„Cassa de păstrare” Săliște	16—	Aprilie 12
„Corvineana” Hunedoara	15—	Februarie 25
„Coroana” Cluj	50—	” 29
„Creditul Bănățan” Lugoj	30—	” 26
„Concordia” Gherla	7.50	Martie 1
„Dona” Câmpeni	30—	” 10
„Furnica” Făgăraș	100—	Februarie 27
„Goronul” Aiud	28—	Martie 8
„Grănițerul” Dobra	6—	” 17
„Harghita” Mercurăa—Cluc	250—	Februarie 25

„Izvorul“ Alba-Iulia	32.—	Aprilie	29	„Silvania“ Șimleul-Silvaniei	5.50	Martie	27
„Minerva“ Beclean	6.—	Febr.	29	„Sătmăreana“ Seini	10.—	„	3
„Mureșiana“ Reghin	15.—	„	5	„Tibleşiana“ Reteag	5.—	„	7
„Nădlăcana“ Nădlac	8.—	Aprilie	12	„Timișiana“ Timișoara	17.—	„	—
„Olteana“ Viștea Inferioară	20.—	Februarie	14	„Victoria“ Arad	18.—	„	23
„Oravițana“ Oravița	32.—	Martie	22	„Vlădeasa“ Huedin	30.—	Februarie	27
„Patria“ Blaj	70.—	„	4				
„Poporul“ Săliște	12.—	Februari	28				
„Selăgiana“ Jibou	6.—	Martie	21				
„Șercaiana“ Șercaia	15.—	„	7				

Rugăm Onor. bănci să binevoiască a ne comunica dividendele lor, deoarece în lipsa acestora publicația este imposibilă,

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI.

SITUAȚIUNE SUMARĂ

1923		ACTIV		1924.	
23 Iunie				14 Iunie	21 Iunie
5,382,315.138	428 139,680	aur depozitat (monete și lingouri)	428 139 680	6,017.180.143	6 017.180,143
801 343	4,518,687	aur (lingouri)	8 486 647	4,440 661	6 151,876
4 522,002 879	112 049,658	„ (monete)	124 302,739	6,077.322.389	6,026,597,642
299,932.196	4,837 049.113	disponibil, trate și bonuri de tezaur aur	5.456 25 077	383.401,629	380,082,433
8,042,556	Argint și diverse monete			8,042,556	8,042,556
	Efecte scontate				
	170,511.160	Imprumuturi pe efecte publice	224 719 300		
	191,417.100	Imprumuturi pe efecte publice în cont curent	24,096,800		
	129,421.036	61,996.064 din care nu s'au ridicat lei:	99.733.667		
		155,363,133			
	Impr. Statului de 15 milioane fără dobândă (1901)				
	Impr. Statului pentru necesitățile Tezaurului:				
	Impr. de 1.600 milioane (1914...1918).	1,024,600,000			
	„ „ 1.500 „ (12 Mai 1919)	1,498,942,854			
	„ „ 1.000 „ (16 Oct. 1919)	1,000,000,000			
	„ „ 200 „ (1920 B. P.)	173,200,000			
	„ „ 400 „ (30 Iulie 1921)	—			
	„ „ 2.500 „ (5 Ian. 1921)	369,457,212			
	„ „ 200 „ (30 Iulie 1921)	—			
5,282,825,535	Impr. Stat. p. unificarea moned.	Impr. de 5 miliarde (11 Iunie 1920.)	5,000,000,000	4,066,200.066	4,066.200,066
7,026 698 977	„ „ 2 1/2 „ (5 Ian. 92.)	2,025,992,955		7,025.992.955	7,025.992,955
99,887.493	Casele de împrumut pe gaj agricultorilor și industria ilor			100 689,683	102,274,343
11,999 665	Efectele capitalului social			11,979,785	11,979,785
32,882,765	„ fondului de rezervă			21,212,727	21,212,727
3,781,385	„ amortizării imobilului, mobilierului și mașinilor			2,814 095	2,814,095
69,363,068	Imobile			123,505,286	123,925,896
6,170,340	Mobilier și mașini de imprimerie			13,485,987	13,532,642
32,354,587	Cheltuieli de administrație			50,471,550	55,053,983
28,651,972	Conturi curente			9 862,783	23,559,785
97,551,629	„ de valori			298,266, 35	311,241,002
536,297,995	„ diverse			741,113,098	797,824,094
23 441,559,523				24 955,981,428	24,993,656,023
	PASIV				
12,000,000	Capital			12,000,000	12,000,000
73,719,862	Fond de rezervă			81,721,482	81,721,482
26,499 650	Fondul amortizării imobilelor, mobilierului și mașinilor din imprumuturi			70,841,839	70,841,839
16,139,250,379	Bilete de bancă în circulație			17,826,435 552	17,798,595,303
	Profit și Pierdere				
124,305,071	Dobânzi și beneficii diverse			168,446,370	176,047,049
1,964,683,365	Conturi curente și recipise la vedere			580,367,896	622,627,678
5,101,101,196	Conturi diverse			6,216,168,280	6,231,822,672
23,441,559,523				24,955,981 428	24,707,888,675
	23 Iunie 1923.	Efecte și alte valori de resiliuit	21 Iunie 924		
11,695,788 786	335,802 617	Efecte și alte valori în păstrare	451,459,442	11,928,957,565	11,947,797,857
	9,164,334,000	Bonuri de tezaur aur din gaj p. Impr. Statului	8 553,500 000		
	2,195,652,169	Efecte în gaj și în păstrare provizorie	2 942 838,415		
		Conturi de ordine		1,975 942,921	1,972,855,359
1,776,062 574				13,904 900, 486	13,920,653,216
13 471,851,360					

Taxa: (Scout 5%)
(Dobânda 7%)

„D E C E B A L“,
institut de credit și de economii, societate pe acții în Deva.

Prospect de emisiune.

În urma mandatului primit dela Adunarea generală extraordinară, ținută la 17 Iunie 1924, subsemnata direcțiune deschide prin aceasta subscripție pentru o nouă emisiune de acțiuni, în scopul sporirii capitalului societar dela Lei 30.000 — la Lei 200.000, adecă dela 600 acții de câte 50 Lei — la 4000 acții de câte 50 Lei.

Noua emisiune se face în următoarele condițiuni:

1. Acționarii vechi primesc gratuit după fiecare acție veche câte două acții noi ceea-ce face 1200 acții.
2. Se pun la subscripție publică 2200 bucăți acții de câte 50 Lei nominal.
3. Acționarii vechi au dreptul să opteze cel mai târziu până la *1 August 1924* după fiecare acție veche câte trei acțiuni noi, ceea-ce face 1800 acții.
4. Pentru restul de 400 acții, și acțiunile neoptate se primesc subscrieri dela acționarii vechi cât și dela neacționari.

Repartizarea acestor acțiuni se va face din partea Direcțiunii.

5. Cursul de emisiune pentru acțiunile optate în general se stabilește la suma de 270 Lei, din care 50 Lei se vor trece la capitalul societar, iar 220 Lei ca primă de emisiune, la fondul de rezervă.

6. La subscriere sunt a se vărsa 70 Lei de fiecare acție, la 1 Sept. 1924 100 Lei la 1 Oct. 1924, 100 Lei după fiecare acție.

7. Acționarii după sumele vărsate în contul acțiunilor optate vor beneficia de 8% dobândă pe anul 1924, și vor avea să plătească 8% după ratele restante.

8. Sumele vărsate în contul acțiunilor subscrise în sensul punctului 4, al. 2 al prospectului, pe cari direcțiunea nu le-ar putea admite, se vor restitui subscriitorilor fără dobândă.

Față de acționarii, cari nu vor achită ratele la termen, se vor aplica dispozițiile §. 10 din statute*.

9. Acțiunile din emisiunea aceasta întrucât sunt deplin plătite până la termenul de 1 Oct. 1924, vor participa la dividendă și toate drepturile, cu începerea anului 1925.

10. Plata acțiunilor se poate face la cassa institutului sau la ori-care bancă aparținătoare la „Solidaritatea“, Asociațiunea Instit. fin. Române Cluj.

11. Despre plățile făcute se vor estrada titluri provizorii, cari la timpul său se vor schimba cu acțiunile definitive.

12. Pentru anunțare la emisiune să se folosească declarațiunea anexată acestu prospect.

Deva, la 27 Iunie 1924.

Direcțiunea.

* §. 10 din Statute:

„Posesorii de titluri provizorii, cari nu plătesc ratele, sunt a se provoca nominativ, iar dacă în timp de 45 zile după trei provocări făcute în foile societății prin indicarea numărului acțiunilor resp nu ar fi plătit suma dorită, își perd dreptul de acționari și sumele deja plătite în contul acțiunilor, cad în favorul fondului de rezervă. În locul titlurilor acestora, cari să anulează se emite altele noi, sub aceiași numeri. Anularea se va publica“.

„ȚÂNȚĂRIANA“ institut de credit și economii societatea pe acții în Țânțari.**CONVOCARE.**

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „ȚÂNȚĂRIANA“ societate pe acții în Țânțari sunt invitați la a

III-a adunare generală ordinară,

pe ziua de 27 Iulie 1924, la 2 ore p. m. în localul institutului.

ORDINEA DE ZI:

1. Deschiderea și constituirea adunării generale.
  2. Raportul consiliului de administrație și Comitetului de Cenzori asupra rezultatului gestiunii din 1923.
  3. Darea absoluturii Consiliului de administrație și Cenzorilor.
  4. Decidere asupra împărțirii profitului curat.
  5. Alegerea a 3 membri în comitetul de cenzori.
  6. Statorirea marcelor de prezență pentru consiliul de administrație.
  7. Modificarea § 85 din statut.
  8. Raport asupra urcării capitalului societar.
  9. Eventuale propuneri.
- Țânțari, la 6 Iulie 1924.

CONSILIUL DE ADMINISTRAȚIE.

N. B. Domnii acționari, cari voiesc a participa la adunarea generală sunt rugați, a-și depune acțiunile înainte de deschiderea adunării la cassa institutului.

BILANȚUL CU 31 DECEMBRIE 1923

ACTIVE				PASIVE			
Cassa		292673	94	Capital societar	125000		
Imprumuturi cambiale	1433316	30		Vărsăminte de emisiunea II	103970		228940
Imprumuturi personale	1000		1434316	Fond de rezervă			67284
Marfă		3949	50	Fond filantropic			585
Imobile		50400		Depuneri spre fructificare		1446682	96
Mobilier		4100		Diversi Creditori			5283
Diversi-debitori		109623	15	Dividendă neridicată			3050
				Tantiemă			132
				Interese anticipate anului 1924			51635
				Profit curat			91439
			1895062				1895062

CONTUL PERDERE ȘI PROFIT

DEBIT				CREDIT			
Interese după depuneri		77800		Interese după împrumuturi			170177
Interese fond. de rezervă		3204	04	Provizioni:			
Salare		17200		Dela diferite mărfuri:			
Spese generale:				Bumbac	9766	90	
a) Diferite cheltueli	16118	45		Beuturi spirituoase	1199	85	10966
b) Impozite către stat, județ și comună	17837	32	33955	Dela cereale		18824	50
Amortizări:				Dela cherestea		8509	
a) In mobile	5600		6055	Dela diverși debitori	19200	57	57500
b) Mobilier	455						
Profit curat		91439	10				
			229653				229653

Țânțari, 31 Decembrie 1923.

Contabil: (ss) N. Bărbat

CONSILIUL DE ADMINISTRAȚIE:

Președinte: (ss) Ilariu Gonțea (ss) Petru Banciu (ss) Leonte Taus (ss) Stefan Ciolan
(ss) Nicolae Grămadă (ss) Iosif Ciolan (ss) Nicolae Bărbat (ss) Alexe Morar

S'a verificat și aflat în consonanță cu registrele institutului.

Țânțari, 6 Iulie 1924.

COMITETUL DE CENZORI:

Președinte: (ss) Sofrone Gavrilă (ss) Dumitru Gavrilă (ss) Stefan Grama (ss) Irimie Socaciu
(ss) Nicolae Picu (ss) Simion Popa (ss) George Grămadă

„SOLIDARITATEA”

ASOCIAȚIUNEA INSTITUTELOR FINANCIARE ROMÂNE, CA ÎNSOTIRE, CLUJ.

ACTIVA		CONTUL BILANT PE 1923.		PASIVA	
Cassa	2902 14	Capital	30200 —		
Plasarea fond. birou informațiuni	10123 48	Fond de rezervă	62000 —		
Depuneri în Cont-Curent	30004 65	Fondul biroului de informațiuni	10123 48		
Debitori	5500 —	Beneficiu net.	237 79		
Mobiliar	54031 —				
	102561 27			102561 27	

EȘITE		PERDERE ȘI PROFIT		INTRATE	
Salare	54000 —	Cotizațiile membrilor	89822		
Cheltueli generale	45258 41	Int. de conturi-curente	2077 31		
Chiria	3000 —	Diverse venite	120 —		
Spese postale	603 65	Abonamente și inserțiuni	204885 14		
Cheltueli de redactare, și tipărire a Revistei Economice	193804 60				
Beneficiu net.	237 79				
	296904 45			296904 45	

ION I. LAPEDATU
directorul „Solidarității”

Cluj, la 31 Decembrie 1923.

Pentru contabilitate:
EMIL A. CHIFFA,
expert-contabil.

DIRECȚIUNEA:

Dr. Aurel Vlad președinte.	Dominic Rașiu vicepreședinte.	Ion I. Lăpedatu Directorul „Solidarității”
Constantin Popp	Gheorghe Adam	Ionel Comșa
Victor Muntean	Vasile C. Osvadă	Aurel St. Șuluțiu

COMITETUL DE CENZORI:

Dr. Laurian German	Constantin Hertția	Dr. Octavian Sglimbea
Matei C. Jiga		Dr. Alexandru Aciu